

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 20.05.1911**

Číslo ročníků: **1, 15**

Číslo výtisků: **1, 15**

Datum vydání čísla: **20.05.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

dily prý až k západo-indickým ostrovům, ba vypravuje se dokonce, že vyměňoval zboží s madagaskarskými loupežníky. Zemřel r. 1702 a jeho ostatky odpočívají na známém hřbitově Sleepy Hollow u Tarrytownu vedle ostatků velkého amerického spisovatele Washingtona Irvinga.

Je zajímavé, že rodina Filipů rozmohla se v Americe neobyčejně a založila celou řadu městysů a osad. Rod ten po přeslici dosud trvá. Jedna z dcer třetího Bedřicha Filipa, neobyčejně krásná a duchaplná, něžná Marie, učarovala roku 1756 i velkému Jiří Washingtonovi, tehdy 24letému veliteli virginských do-

brovlníků v hodnosti plukovníka. Válka za neodvislost několikrát rozvedla milence, ale Washington vrazil se znova do domu Filipova přítele, kde se s Marií stýkal. Nastalé bouře a politické zmatky rozloučily však — zdá se — oba mladé lidi na dobro, a Marie, která se stala také hrdinkou jednoho z románů Cooperových — provdala se za plukovníka Bedřicha Morrise. sloužícího zároveň s Washingtonem ve vojstě anglického generála Edwarda Braddocka. Jen maličko — a mohla být česká krev smísená v plemeni jednoho z největších novověkých hrdinů a osvoboditelů“.

* * * * *

D O P I S Y.

Velká Dorohostaj (Volyn. gub.).

Naše osada, ležící v Dubenském újezdě, sestává z několika osad, jež se jmenují: Krásná Hora, Nová Ves, Bojarka, Moskovščina, Lubanovka a Naděžda. Také sem náleží část české osady Novin. První čtyři osady byly založeny roku 1871, a sice Krásná Hora a Nová Ves občany Fr. Tichým a J. Tomáškem, Bojarka a Moskovščina p. K. Mackem a V. Pižlem. Lubanovka byla založena r. 1893 a Naděžda r. 1898. Bojarka a Krásná Hora jsou prodoužením maloruských osad téhož jména, ostatní jsou ryze české. V české osadě Krásná Hora jsou dvě maloruské rodiny a jedna smíšená, ničím se nelišící od českých rodin. Krásná Hora a k ní náležející okolní samoty a část Novin čítají 34 rodiny, Nová Ves 23, Bojarka 10, Moskovščina 26, Lubanovka 20, Naděžda 10, dohromady 123 rodiny. Osady Krásná Hora, Nová Ves a k nim náležející část Novin čítá 283 obyvatele, Naděžda 45, Bojarka 52, Lubanovka 113, Moskovščina 140, celkem 633 duše obojího pohlaví.

První přistěhovalci koupili od poměščíků za hotové peníze 1014 desjatín; 1 desjatina stojí nyní 350 — 600 rub. i více. Dříve byla půda velmi neúrodná, takže první léta nenesla ani pro domácí potřebu; nyní je výnos její uspokojivý. Nejvíce se pěstuje obilí, pak chmel, dobytčářství, sadařství. Chmele pěstuje se ve všech svrchu uvedených osadách přes 3000 kop., a nově chmelnice se stále zakládají.

Umělých hnojiv se dosud užívá málo pro jejich vysokou cenu. Nejvíce používají u nás sádru pod jetel (přes 1200 pudů ročně). Zácích strojů užívají 2/3 hospodářů, a mlátičích složení má každý rolník, vyjí-

maje takové, kteří nemají příslušného hospodářství. Secích strojů pro potah máme poměrně málo, více se používá ručních strojů širokosecích. V osadě jsou dva obchodníci se smíšeným zbožím (мелочная лавка), tři hostinští, pět kovářů, čtyři obuvníci, tři truhláři a jeden řemenář.

Továrna a větších závodů u nás není; hospodářské stroje objednáváme od p. Martínka v Dubně. Mlýny jsou dva, parní p. Reháčka a vodní p. Kazdy.

Do újezdního zemstva máme 48 voličů, a to v prvním sboru 13, ve druhém 35.

Na Krásné Hoře jest ministerská jednotřídní škola se 3 odděleními, v níž se vyučuje bohužel jen rusky. Záků má přes 40. Přáli bychom si učitele Cecha; se svým nynějším nejsme spokojeni, poněvadž se stará více o hospodářství, než o školu. Ruští sousedé mají svou školu „přichodskou“. Jsme rádi, že naše děti nejsou pohromadě s ruskými, z čehož by často vznikaly nepřijemnosti. Čísti a psátí umí u nás každý. Staří píší i čtou jen česky, jen někteří z nich znají i rusky; mladí znají všichni rusky. Střední školu navštěvuje nyní jen jedno dítě.

Mimo dvanácti katolických rodin je celá osada pravoslavná. První Češi přijali pravoslaví r. 1888, ostatní přestupovali postupně, až zbylo jen 12 katolických rodin, z nichž ve dvou zůstali katolíky jen rodiče.

Ctenářů knih a časopisů je u nás dosti, ale ne každý odebírá a kupuje knihy. Z časopisů jest zastoupen: Cechoslavo, Milotický hospodář, Besedy Lidu, Биржевые Ведомости, Конейка и Русское Чтение. Obecní knihovny dosud nemáme. Já sám mám soukromou knihovnu o více než 100 svazcích, již stále zvětšuji.

S naší obcí kromě spolku milovníků hudby není jiných spolků. „Dorohostajská kapela“ sestává z 10 — 12 hudebníků a byla zřízena r. 1856 v obci Cmelině v Cechách (Plzeňský okres) Fr. V. Hajným, který zemřel r. 1904 ve stáří 83 let. Jemu pomáhal syn Jan Hajný, učitel, který zemřel předčasně r. 1888, zřítaviv po sobě mnoho krásných hudebních skladeb.

Nyní chceme založiti „Spolek vzájemného pojištění proti ohni“.

Naši osadníci stali se hned z počátku vzorem místnímu obyvatelstvu. Od nás naučili se pěstovati zemáky, hnojit pod ně, oborávati je at. d. Sadařství se jim mnoho nelíbí, jen několik založilo sad a šlechtí stromy. Přestali nechávati ležet úhorem 1/3 pozemků a seji jetel i směsku.

Styky naše s maloruskými sousedy nejsou příliš přátelské, a to jejich vinou. Je bohužel mnoho mezi nimi takových, kteří si nevážejí cizího vlastnictví. Musíme mít vše pod zámek a nijak je nemůžeme přimět k tomu, aby nepáslí na našem obilí. Jsou-li při tom přistiženi a hrozí-li se jim trestem, vyhrožují „červeným kohoutem“. Jsou arci mezi nimi i dobří lidé, ale těch špatných bohužel je též mnoho. Smíšený sňatek byl uzavřen jen jeden a rodina z něho vyšla je česká.

Jaroslav Hajný.

Mirohošť (Volyn. gub.)

Osada Mirohošť v Dubenském újezdě byla založena r. 1869 občany Vajsem, Grünerem a některými druhými. Je ryze česká; čítá 86 rodin se 484 dušemi. Při zakládání bylo zakoupeno od polského velkostatkáře Zálezského 987 desjatín po 31 rub. Vzdálenější pozemky prodali krajané okolním rolníkům, takže dnes má obec 808 desjatín. Jedna desjatina se dnes cení na 700 rublů. Z těchto pozemků je polovina orné půdy, polovina lesa. Zakoupená půda byla velmi špatná, porostlá křovím a částečně pokrytá vodou. Nyní ovšem nachází se půda, díky naší úsilovné práci, v nejlepším stavu. Všichni sousedé zabývají se polním hospodářstvím. Pěstují se všechny druhy obilí, chmel a sadařství. Chmele se pěstuje do 3000 kop. Hospodářství se vede řádně; přes 2/3 rolníků mají hospodářské stroje, a sice: zácích strojů je 21, vázačka 1, stroje na trávu 3, secích strojů 5 a mlátiček 46. Stavby jsou u nás zděné, z místního našeho kamene, kryté ponejvíce cementovými taškami. Také počínáme používat umělých hnojiv. V osadě jsou 4 obchodníci, 4 hostinští, 1 řezník, 2 kováři, 1

zámečník, 3 obuvníci, 3 truhláři, 1 kovář a sedlář. Také zde máme parní pivovar, parní mlýn, dvě cihelny a dvě dílny na cementové zboží a výrobky.

Zámožnost našich hospodářů je různá, mají od 1 do 33 desjatín. Volební právo přímé má pivovar, v prvním sboru jest 18, a ve druhém 23 volitelů.

Máme novou dvoutřídní ministerskou školu, se 4 učiteli, s nimiž jsme úplně spokojeni. Školu založily r. 1902 obce. Česká Mirohošť, Ruská Mirohošť a Závalí. Stála nás 11000 rublů.

Do ní chodí všechny české děti z osady, počtem 90, mimo toho též děti z nedaleké obce Závalí. Vyučování se děje jen jazykem ruským. Česky vyučuje soukromě pan František Pleva, bohužel však děti málo navštěvují tyto hodiny. Ředitel obecných škol volyňské gubernie nám řekl při svěcení naší školy, že má nyní každá česká obec právo na české vyučování, musí se jen podati patřičná žádost. Naši krajané však, ač by si českého vyučování přáli, nestarají se o tuto důležitou věc. Někteří praví: „oni nám toho nepovoli“, a tím je věc odbyta. Jest to hanba, že v tomto ohledu u nás panuje taková vlažnost. To se vidí i v tom, že náš pro nás tak důležitý časopis „Cechoslovan“ nenalezl u nás dosud takového rozšíření, jakého zasluhuje. Ne že by našinci litovali peněz za předplatné; jsou však

tuze pohodlní a neteční, nepomýšlejíce na to, jak důležité je pro jejich děti, aby uměly česky a měly zájem o českou věc.

Všichni naši osadníci umějí číst a psát česky i rusky; pět našich dětí navštěvuje střední školy. Vyznáním jsme všichni pravoslavní — od r. 1888. Máme knihovnu, v níž je platících členů 25. Odebírají se: *Нива*, *Besedy lidu*. Pozdrav ze staré vlasti a *Národní Listy* (1 výtisk), *Venkov* (2), *Národní Politika* (2), *Dobrá kopa* (1), *Pražské noviny* (1), *Cechoslovan* (22 výtisky), *Биржевые Вѣдомости* (5 ex.), *Петербургъ* (1 ex.), *Родина* (1).

V osadě je čtenářský a hasičský spolek. Čtenářský není potvrzen; dovolení na knihovnu, založenou r. 1907, je od gubernátora. Hasičský spolek trvá od r. 1903 a má 30 členů. Záložny nemáme. Na jaře chtěli jsme založit spolek vzájemného pojišťování proti ohni, ale sešlo s toho.

Ruští naši sousedé učí se hospodařiti podle nás, vypůjčují si u nás sečí stroje, sejí jetele na seno i na semeno, někteří se věnují sadařství, i chmelařství se u nich ujímá. Zijeme s nimi v přátelském poměru, takže za celých 40 let nebylo třenic. Oni nám dobře pracují, my jim dobře práci zaplatíme a tak jsou spokojeny obě strany. Smíšené sňatky byly dosud čtyři.

Jos. Šrajtz.

DOMA I V CIZINĚ.

Maroko.

Francouzská vláda, která se vmísila do domácích sporů marockých kmenů se sultánem, bude muset vyslechnouti mnoho trpkých slov v parlamentě, který se v těchto dnech sejde. Několik poslanců chce dokonce vystoupiti proti ní s obviněním, že zneužila svěřené jí moci tím, že počala tažení proti Maroku, nevzávíši si parlamentního splnomocnění. Se zvláštním zájmem se očekává vystoupení socialistického předáka Jaurésa, který prý sebral ohromný obžalovací materiál proti vládě a hloučku penězníků, vyvolavších zakročení vlády. Veřejné mínění francouzské, které z počátku bylo na straně vlády a přálo si zakročení ve prospěch nynějšího marockého sultána, obrátilo se z obavy, že by z této zápletky mohla vzniknouti skutečná válka francouzsko-marocká. Na tento obrat ve veřejném mínění působilo také to, že obecenstvo zná fra-

couzsko-alžírské pluky, rozložené na hranicích marockých, a bojí se, aby nepředloženým činem nějakým nevyzvaly vzbouření všech arabských kmenů, což jest velmi lehké v zemi, kde vládne krevní msta. Vzbouřili-li se jeden kmen a bude-li potřán, pozdvihnou se kmeny příbuzné a počnou mstiti za své soudruhy, a tak vznikne stálé nepřátelství.

Velmi tísnivý dojem na francouzské obecenstvo učinilo také dvojí odvolání povstalých kmenů k veřejnému mínění evropskému. Do této doby se málo myslelo o příčinách, které vyzvaly povstání mírumilovných zemědělských a pastýřských plemen Berberů a Kabylů. Dopis, uveřejněný v nejvážnějším anglickém listě „Times“ a podepsaný náčelníkem povstalců Akka Duimeni, kreslí křiklavými barvami tyto příčiny.

„My jsme povstali nikoliv proti Evropanům,“ píše náčelník, „nýbrž proti sultánovi a jeho vezírovi Gla-

ni. Od svého vstoupení na trůn Mulej-Hafid, (nynější sultán) nepřestává okrádati, olupovati a ubíjeti své poddané. Vezír dosadil do všech vesnic a měst své příbuzné s vojenským právodem; oni odnímají obyvatelstvu všecken majetek a unášejí mu ženy. Došli jsme do krajního zoufalství vidouce, jak naše děti umírají hladu, jak se znásilňují naše ženy a dcery, jak se odhání naše stáda. Z počátku jsme podávali žaloby, potom však vidouce, že jsou bezvýsledny, jsme se vzbudili. Evropa nepodnikla ničeho k naší obraně, ona myslí jen na svůj prospěch, pomáhá sultánovi, zásobuje jej penězi, ručnicemi a děly (které my máme zaplatiti), aby nás mohl utiskovati a vynucovati nespravedlivé daně. Evropa nezná ani soucitu, ani spravedlivosti, takže nám zbývá buď svrhnouti sultána, nebo zahynouti...“

Předseda anglického ministerstva sir E. Grey potvrdil v parlamentě pravdivost tohoto dopisu. Poslanec Dillon navrhl anglické vládě, aby diplomatickou cestou působila na „některé evropské državy, aby jejich vojska nesloužila oporou tak hanebné vládní soustavě“.

Vše to vyvolává pocit studu v pokrokové části francouzské společnosti. Podle všeobecného mínění musí Francie prohlásiti, že není za jedno s Mulej-Hafidem a nepřeje si vměšovati se do vnitřních záležitostí marockých, a musí dále odvolati vojenský sbor, poslaný do hlavního města Fezu, jakmile vyplní svoji úlohu.

Prázdniny Hosudarstvenné Dumy.

V zasedání dne 13. května přečetl předseda ukaz vládnoucímu senátu, kterým se přerušuje zasedání Dumy na dobu od 14. května do 15. října 1911 r. Ukaz byl vyslyšen poslanci stoje a po jeho přečtení povoláno hosudaru trojnásobné „hurá“, načež se odbývaly děkovné služby Boží (благодарственный молебень).

Rusko a Čína. Téměř celý Daleký Východ je znepokojen neobyčejnou drzostí, s jakou se nyní Číňané i Chunchuzové chovají k Rusům. V Charbině nemine dne bez vražd a loupeží. Pošta a stanice se v noci přepadají. Téměř každý den se odhalují pokusy přivoditi vyšinutí vlaků s koleji. Pohraniční stráž je slabá k zápasu s útočníky.

Rusko a Japonsko. Z Tokia se sděluje, že je ukončeno vyjednávání mezi Ruskem a Japonskem o vzájemném vydání zločinců, a že výsledky jednání budou brzy uveřejněny. Vydávání politických zločinců se nezamýšlí. Prosti zločinci budou vydáváni jen s podmínkou, že budou souzeni obyčejnými soudy.